

Photius on Maximus the Confessor; Lucian Dinca, *La reception d'Origene par Athanase dans la defence de l'homoooussion niceen*; Olga Nesterova, *La corbeille de Moïse chez Grégoire d'Elvire et chez Origène*; Joseph Trigg, *The Oxford Movement*; Aleksey Kamenskikh, *Origen in Russian philosophy: from G. Skovoroda to N. Berdyaev*; Ercole Erculei, *Origen's presence in the philosophy of Giordano Bruno*; Jon F. Dechow, *Origen's Shadow over the Erasmus/Luther Debate, Part 2*; Roberta Franchi, *L'influenza di Origene nel „De libero arbitrio” e nel „De creatis” di Metodio d'Olimpo*; Manabu Akiyama, *Il significato misterioso della profezia nelle „Omelle su Ezechiele” di Gregorio Magno*. Obrady naukowe zakończyły się wykładem plenarnym wygłoszonym przez prof. Alfonsa Fürsta zatytułowanym: *Origen's legacy to modern thinking about freedom and autonomy*, po którym nastąpiło podsumowanie pięciodniowego spotkania badaczy Orygenesusa oraz ogłoszenie miejsca i tematyki kolejnej konferencji z cyklu *Origeniana*. Odbędzie się ona w roku 2017 w Jerozolimie, a jej tematem będą szeroko pojęte związki Orygenesusa z Ziemią Świętą. Kolejne zaś dwa dni konferencji *Origeniana undecima* – piątek i sobota (30-31 sierpnia) – wypełniło seminarium orygenesowskie dla doktorantów.

W tym miejscu wypada napisać kilka słów podsumowania konferencji *Origeniana undecima*. Najpierw należy zwrócić uwagę – co zauważyli także organizatorzy i uczestnicy – na minimalne uczestnictwo w konferencji polskich badaczy Orygenesusa. Polskie środowisko reprezentowane było zaledwie przez dwie osoby – panią dr Bognę Kosmuską i piszącego te słowa – którzy w sensie ścisłym nie są orygenesistami. Należy także podkreślić doskonałą organizację konferencji, zarówno w budynku obrad, gdzie zapewnione były potrzebne urządzenia techniczne, a także przez cały czas przekąski i napoje, jak i poza – w wymiarze atrakcji pozanaukowych, które zapewnili organizatorzy. Jednak przede wszystkim *Origeniana undecima* były wyjątkową okazją do spotkań z najwybitniejszymi badaczami nie tylko Orygenesusa, ale ogólnie starożytności chrześcijańskiej, z których to spotkań nawet człowiek nie zajmujący się na co dzień profesjonalnie Scholarchą z Aleksandrii wynosi bardzo wiele.

ks. Marcin Wysocki – Lublin, KUL

5. ELITY W ŚWIECIE STAROŻYTNYM (Ogólnopolska Konferencja Starożytnicza, Szczecin, 18-20 IX 2013)

Ogólnopolską konferencję pt. *Elity świata starożytnego* zorganizowała Komisja Historii Starożytnej Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Zakład Historii Starożytnej Uniwersytetu Szczecińskiego w dniach od 18 do 20 września 2013 (środa-piątek). Jej program przewidywał wygłoszenie 68 referatów. Wśród prelegentów figurowało oficjalnie siedmiu gości zagranicznych, reprezentujących sześć ośrodków naukowych: Genewę (1), Londyn (1), Oldenburg (1), Paryż (1), Ratyzbone (2) i Toronto (1)¹. Z polskich szkół wyższych reprezentowane były następujące uczelnie: 1) Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie (2), 2) Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni (1)², 3) Gdański Uniwersytet Medyczny (1), 4) Katolicki Uniwersytet

¹ Prof. dr Christer Bruun, który miał reprezentować University of Toronto nie przybył do Szczecina. Jego referat odczytał dr Benet Salway (University College London).

² Niestety dr Łukasz Różycki nie dotarł do Szczecina.

Lubelski Jana Pawła II (3), 5) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (8)³, 6) Uniwersytet Gdański (2), 7) Uniwersytet Jagielloński w Krakowie (5), 8) Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (1), 9) Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (1), 10) Uniwersytet Łódzki (1), 11) Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (3)⁴, 12) Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (3), 13) Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie (3), 14) Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach (1), 15) Uniwersytet Rzeszowski (1), 16) Uniwersytet Szczeciński (10), 17) Uniwersytet Śląski w Katowicach (1)⁵, 18) Uniwersytet Warszawski (2), 19) Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie (2), 20) Uniwersytet Wrocławski (7). Ponadto w konferencji brało udział trzech Polaków afiliowanych do trzech różnych uniwersytetów zagranicznych⁶. W sumie zatem do gościnnego Szczecina przybyli (a przynajmniej zgodnie z programem konferencji zapowiadali swe przybycie) przedstawiciele reprezentujący 29 ośrodków naukowych: 20 polskich, 3 niemieckie, 2 brytyjskie, 1 francuski, 1 kanadyjski, 1 szwajcarski i 1 watykański. Spośród uczelni polskich najwięcej referatów zgłosili, jak zwykle w takich przypadkach, gospodarze, czyli Uniwersytet Szczeciński (10), oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (8) i Uniwersytet Wrocławski (7).

Wśród wygłoszonych prelekcji aż 10 dotyczyło szeroko rozumianej historii Bizancjum i antyku chrześcijańskiego. Ich autorami byli (w kolejności alfabetycznej): ks. dr Stanisław Adamiak (Pontificia Università Gregoriana), który analizował *Kłopoty z sukcesją papieską w VI w.*; dr hab. Piotr Kochanek, prof. KUL (*Antyelitaryzm i realizm mimu w kontekście „Apologii mimów” Chorycjusza z Gazy*); mgr Andrzej Kompa (UŁ), który zreferował zagadnienie *Intelektualiści a elity w cesarstwie wschodniorzymskim (wybrane zagadnienia)*; mgr Eliza Mazan (USz) przybliżyła słuchaczom kwestię *Eunuchowie na dworze cesarskim w „Res Gestae” Ammiana Marcellina – wybrane przykłady*; mgr Paweł Nowakowski (UW) podjął problem *Elity i ich święci. Epitety świętych w źródłach epigraficznych z Azji Mniejszej a rozwój tytulatury elit Późnego Cesarstwa i Bizancjum*; dr Łukasz Różycki (Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni), który nie przybył na konferencję, miał mówić na temat: *Śmierć cesarza Maurycjusza, kryzys władzy czy kolejna uzurpacja?*; mgr Łukasz Smorczewski (UAM) przedstawił referat na temat *Vicarius Pietatis, czyli meandry rzymskiej biurokracji w późnym antyku*; dr Dariusz Spychała (UKW w Bydgoszczy) poświęcił swe wystąpienie kwestii: *Ambroży z Mediolanu: święty, biskup, polityk i bibliofil. Wybrane zagadnienia*; dr Adrian Szopa (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie) wygłosił referat pt. *Elity barbarzyńskie i antybarbarzyńskie na dworze konstantynopolińskim w V wieku*; dr hab. Marek Wilczyński, prof. UPJPII (Kraków) podjął natomiast temat *Elita rzymska, barbarzyńska, czy elity mieszane? Wpływowe warstwy w społeczeństwach barbarzyńskich państw „sukcesyjnych” na terytorium zachodniorzymskim w V i VI wieku*. Z powyższego zestawienia wynika, że tylko dwa referaty (ks. dr S. Adamiak i dr D. Spychała) podjęły kwestie patrystyczne. Pozostałych ośmiu prelegentów poświęciło swe

³ Ponadto moderatorem sesji przedpołudniowej w środę (18 IX 2013) był prof. dr hab. Leszek Mrozewicz.

⁴ W konferencji brał również udział dr hab. Dariusz Słapek, który był moderatorem panelu poświęconego elitom rzymskim w czasie czwartkowej (19 IX 2013) sesji popołudniowej.

⁵ Dr hab. Norbert Rogosz nie przybył do Szczecina.

⁶ Byli to: ks. dr S. Adamiak (Pontificia Università Gregoriana), mgr Rafał Matuszewski (Universität Heidelberg) i mgr Cezary Namirski (University of Durham).

wystąpienia okresowi późnego antyku i Bizancjum. Wśród mówców przeważali tzw. młodszy pracownicy naukowcy (4 magistrów, 4 doktorów). Liczba tzw. samodzielnych pracowników ograniczyła się zaledwie do dwóch osób. Jest to nie pierwszy już dowód na dynamiczny rozwój polskich badań nad dziejami późnego antyku i Bizancjum, co jest tym bardziej godne podkreślenia, że owych 10 wystąpień miało miejsce w ramach konferencji, której tematem była starożytność jako taka, a zatem w zakres chronologiczny podejmowanej problematyki wchodził zarówno starożytny Wschód, jak i Egipt, Grecja, Rzym oraz Bizancjum. Wynika stąd, że w ostatnich czasach bizantyniści i patrologowie zdołali niejako „zrównoważyć” proporcje w aspekcie zainteresowania poszczególnymi okresami starożytności w nauce polskiej.

Należy również podkreślić sprawną organizację szczecińskiej konferencji, której organizatorzy dołożyli wszelkich starań, aby zarówno obrady, jak i socjalna strona przedsięwzięcia wypadły z technicznego punktu widzenia jak najlepiej.

Piotr Kochanek – Lublin, KUL

6. WIARA W ROZUMIENIU OJCÓW KOŚCIOŁA (Sekcja Patrystyczna, Toruń, 23-25 IX 2013)

Tegoroczne spotkanie Sekcji Patrystycznej przy Komisji ds. Nauki Wiary Episkopatu Polski odbyło się w Toruniu, w nowozbudowanym Centrum Dialogu im. Jana Pawła II, mieszczącym się tuż obok diecezjalnego Wyższego Seminarium Duchownego, którego rektorem jest obecnie gospodarz tego spotkania, ks. dr hab. Dariusz Zagórski, prof. UMK. Temat spotkania był niejako narzucony przez trwający Rok Wiary: *Wiara w rozumieniu Ojców Kościoła*.

Pierwszy dzień obrad rozpoczął się od Eucharystii sprawowanej w kaplicy seminaryjnej p.w. bł. ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego; przewodniczył jej biskup pomocniczy toruński, Józef Szamocki. W swojej homilii ksiądz biskup powiedział, jak ważne dla niego osobiście było studium Ojców Kościoła, wspominał też swoich wykładowców patrologii z Pelplina: ks. prof. Franciszka Drączkowskiego i ks. prof. Augustyna Eckmanna.

Pierwszą sesję otworzył prezes sekcji patrystycznej, ks. prof. dr hab. Mariusz Szram, przypominając jeszcze raz o tegorocznym temacie obrad – wierze; temat ten, rozważany m.in. pod kątem prób zdefiniowania wiary i poszukiwania jej śladów w filozofii, jest obecny w dziełach wielu Ojców Kościoła. Ks. Szram wyraził nadzieję, że spotkanie umocni również wiarę jego uczestników, a następnie przekazał prowadzenie obrad ks. prof. dr hab. Henrykowi Pietrasowi SJ.

Tematy sesji przedpołudniowej ułożone były w porządku chronologicznym. W jej pierwszej części wygłosili swoje referaty następujący prelegenci: ks. dr hab. Waldemar Turek (Rzym), *Bóg, w którego wierzą chrześcijanie według „Prima Clementis”*; ks. dr hab. Norbert Widok, prof. UO (Uniwersytet Opolski), *Refleksje w oparciu o listy Ignacego Antiocheńskiego*; o. dr hab. Mieczysław Celestyn Paczkowski OFM, prof. UMK (Uniwersytet Mikołaja Kopernika), *Wyznanie wiary w kontekście korespondencji Bazylego Wielkiego*; i ks. prof. dr hab. Augustyn Eckmann (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), *Wiara u św. Augustyna – aspekt filologiczny*. Sporą część referatu ks. Turka zajmowała kwestia relacji chrześcijan do władzy